

zvezo z Rusijo, katera je bila naperjena proti Avstriji, zavlada je v naši državi in tudi na našem dvoru velika nevolja. Zvižnost Bismarckova se je takrat pokazala v največjem svitu in nastala je velika nezaupnost proti Nemčiji, vsled katere se je avstrijsko-nemško prijateljstvo znatno ohladilo. Na zunanjo našo politiko je to močno uplivalo. Dokler je Avstrija zaupala Nemčiji, je stala napram Rusiji v odkritem nasprotju. Ko pa je naš cesar potoval v Petrograd, se je pokazalo, da se je naša unanja politika premenila. Avstrija se je porazumela z Rusijo in sklenila z njo zvezo.

To je važno dejstvo dalekosežnega pomena. Trozveza obstoji prav za prav samo še na papirji. Nemčija nima več dosti upliva na Dunaji. Pred leti je mogla še intervenirati v korist Nemcem proti Čehom, zdaj pa postopa Badeni z Nemci precej trdo, a Nemčija se oficijelno ne upa izreči zanjo besedo, ker se boji blamaže.

Kaj čuda, da Nemčiji ta osamljenost ne ugaja, in ker vidi, da Avstrije več ne more tako vladati kakor prej, je dala svoji unanji politiki novo smer. Nasprotovati hoče Avstriji in zato je Bismarckova politika prišla zopet v veljavo.

Šele pred nekaj tedni je Bismarck ostro prijel Avstrijo radi zveze z Rusijo, zahtevajoč, naj pojasni nje vsebino, češ, da je ta zveza naperjena proti Nemčiji. To je avstrijske Nemce, zlasti nacijonalce, hudo razburilo, saj jim gre zveza z Nemčijo nad vse. A Bismarck je v tem smislu še nadaljeval. Njegova glasila so začela očitno fraternizovati s prusofilskimi Schönererjevci ter je na vse mogoče načine podpihovati, naj nadaljujejo svojo, proti državi in proti dinastiji naperjeno agitacijo. Zdaj ni nobenega dvoma več, da se nemškonacijonalno gibanje v naši državi vrši pod pokroviteljstvom nemških politikov in sicer vsled zveze mej Rusijo in Avstrijo, kar potrjuje tudi pisava raznih uglednih in tudi oficijoznih nemških listov.

Nemški politiki mislijo, da spravi to gibanje Avstrijo zopet v prejšnjo odvisnost od Nemčije, če pa to ne, da razpiha narodnostno gibanje avstrijskih Nemcev v velik plamen, kar bo Nemčiji zopet na korist, ker se naša država na ta način oslabi in ker se o tem napelje voda na pruski mlin.

Bismarck ni nikdar pozabil na svoj namen, pridružiti Nemčiji avstrijske Nemce. Karol Pröll, jeden Bismarckovih „leibjournalistov“, kateri se je pred leti izselil iz Avstrije v Berolin, da od tam pomaga graditi nemški most do Adrije, pravi v svoji knjigi „Fürst Bismarck und die Deutschen ausserhalb des Reiches“: „Ker Bismarck še ni mogel izvršiti svojega načrta in osvoboditi v sosednih državah živečih Nemcev, trudil se je posebno za to, da oživi v njih narodni duh in jih vzdrži na krmilu vsaj do trenutka, ko pride odločilna ura. Narodna misel mu je bila jamstvo, da bode žetev dobra. Sedaj vlada povsod prepričanje, da novi Bismarck to dožene, kar je stari Bismarck dognal samo do polovice. Za stavbo gotiških stolnic je bilo treba več stoletij ljudskega

dela, tako tudi zgradba Nemčije ni mogoča kar v hitrici, a da se dožene, za to treba, da se vsi Nemci oklenejo nacijonalnega duha, ker jih ta gotovo privede v okrilje majke Germanije“.

Bismarck se je tega načela vedno držal, in nemški politiki so se ga oprijeli sosebeno zdaj, ko se je Avstrija od Nemčije umaknila. Ker delujejo nemški nacijonalci v tem smislu, na razpad Avstrije in na priklopljenje nekaterih avstrijskih dežel k Nemčiji, za to jih podpirajo nemški politiki, a podpirajo jih še dosti očitno, ker se je predrugačilo razmerje mej Avstrijo in Nemčijo.

Nova nemška politika bo tudi v tem oziru brez dvoma urejena po Bismarckovih načelih, bo Avstriji sovražnejša kakor je bila Caprivijeva in Marschallova in bo gibanje avstrijskih Nemcev močno podpirala.

Morda pridejo vsled tega za našo državo nevarni časi ali bati se jej ni, dokler jej bodo zvesti Slovani, katerim je le v korist, če Avstrija ni priklenjena na Nemčijo in če so oni najvažnejša in najzanesljivejša opora monarhiji.

Politični pregled.

Slovenci in Čehi. — Razmerje mej vlado in mej Čehi je vse drugačno. kakor pa razmerje mej vlado in Slovence. Čehov se vlada boji, ker ve, da proti njim sploh ne more vladati, na Slovence in Hrvate se pa prav nič ne ozira, dasi so jo v drž. zboru požrtvovalno podpirali. To se vidi zlasti na Primorskem. Pretužni položaj Slovencev in Hrvatov v Istri, v Trstu in na Goriškem smo opisali minoli teden in umevno je, da so skrajno nezadovoljni, da Čehi podpirajo to vlado, kateri primorske Slovence kruto zatira. Pred kratkim je jeden voditelj Mladočeške stranke dr. Herold govoril v Pragi in se močno ogreval za sedanjo vlado. To je dalo „Edinosti“ povod, da je izrekla naslednje mnenje: „Mladočeški so sedaj najmočnejša skupina v parlamentu, a njih številna moč se opira in je osebno narasla ob solidarnosti z drugimi slovanskimi plemeni. Tega naj nikar ne pozabijo voditelji mladočeške stranke. Narod češki imponuje danes grofu Badeniju in bi imponoval vsaki vladi. Dvomimo pa — in to po pravici — da bi tako imponoval, ako ne bi imel na svoji strani številno in moralno zaslombo ostalih slovanskih zaveznikov. Težko nam je, ali mora biti povedano, da nam Hrvatom in Slovencem na Primorskem, ki smo gotovo čustvovali z narodom češkim in ki se tudi sedaj brezpogojno identifikujemo z njega interesi, se že dolgo ni godilo tako slabo, nego ravno zdaj, ko so mladočeški voditelji toli zadovoljni z vlado!! Mladočeška delegacija naj gleda, kaj dela! V isti hip, ko bi obup prisilil naše jugoslovanske zastopnike, da bi si morali iskati drugih potov, ki bi se križali s češko-vladnim prijateljstvom, v isti hip, ko bi se ločila češka in jugoslovanska pota, triumfiral bode zopet stari avstrijski zistem, a češka delegacija bode stala na opolzli viseči ravani — brez odkritosrčnih prijateljev. Mi nočemo biti glasniki črnogledstva, niti nismo pooblaščen od nikogar, da bi govorili o kakih konkrentnih ukrepih, ali naša dolžnost je, da povemo kar naravnost svoje prepričanje: ako se stvari na Primorskem bodo i nadalje razvijale tako, kakor so se začele zadnji čas, je izključena možnost — ako naši slovenski in hrvatski poslanci res hočejo braniti interese naroda — da bi narodno-krščanska zveza še ostala v sedANJI večini; in če bi-le ta vendar-le ostala, potem pa jej morajo obrniti lrbet jugoslovanski zastopniki iz Dal-

mačije in Primorja. Grof Badeni je menda zaljubljen v Italijane; dobro: mi nočemo motiti te ljubezni. Ako je že tako zapisano v knjigi božje previdnosti, da nas mora še nekoliko časa tlačiti nesrečni zistem, bodisi; z božjo pomočjo prebijemo tudi to. Ali tega naj se ne zahteva od nas, da bi naši zastopniki še azistovali večini, ki bi s svojim imenom pokrivala tako zistematično izpodkopavanje naše narodne ekzistence. Mi smo bili gotovo vsikdar topli — in če ne najtopleji, gotovo pa najdoslednejši — zagovorniki slovanske vzajemnosti, toda le take, ki bode res vzajemno branila koristi vseh udeležencev naj tej vzajemnosti, posebno pa onih, katerim voda že v grlo teče. In nam gre za življenje! To smo morali povedati, da ne bode izgovorov pozneje.“

Notranjepolitični položaj je še vedno tako nejasen, kakor je bil pred nekaj tedni. Vlada je sprožila misel, naj se začne mej Čehi in Nemci pogajanja radi sprave. Cesar je poklical več odličnejših čeških in nemških politikov k sebi in jim priporočal vladno misel. Čehi so se udali, Nemci pa ne. Veleposestniki nemški in nemški liberalci so pač obljubili, da se odzovejo povabilu na pogajanja, a kaj, ko je nemški narod na strani prusofilskih nacijonalcev. Pogajanjene naj bi predsedoval češki dež. maršal knez Lobkovic. Čehi izjavljajo, da so prijavljeni pogajati se, a pogoj je, da ostane princip jezikovnih naredb, da sta oba jezika v celi deželi ravnopravna, nedotaknjen. Nemci zahtevajo pa, naj se ta princip tako utesni, da bo veljal samo za češke in za mešane okraje, ne pa tudi za nemške. Čehi zahtevajo dalje, naj se sprava nanaša tudi na Moravsko in na Šlezijo, česar pa Nemci zopet nočejo. Že ta nasprotstva opravičujejo dvom, da bodo pogajanja imela kaj uspeha, še bolj pa utrjuje te dvome počenjanje nemških nacijonalcev. Ti nočejo nič slišati o pogajanjih in proglašajo vsacega za izdajalca, kdor le kaj črhne o teh. Znani liberalni politik Lippert, namestnik dež. maršala češkega, je obelodanil članek, v katerem je zahteval kot pogoj spravi naj Čehi priznaje zaključeno nemškega ozemlja. Nacijonalci so ga za to hudo napadali. Na podlagi Lippertovih principovih je vsenčilski profesor in drž. poslanec Pfersche objavil načrt o uredbi jezikovnega vprašanja pri sodiščih. Za to so ga nacijonalci politično ubili. Mož mora odložiti mandat. V takih razmerah ni dosti upanja na spravo. Nacijonalci zahtevajo, da mora Badeni ali odstopiti ali preklicati jezikovne naredbe in od tega nečejo odnehati, dočim je cesar izjavil, da se naredbe na noben način ne preklicajo in da Badeni na noben način ne odstopi.

Avtonomija Trentina. — Tirolski Italijani se že več let bore za neodvisnost južnega dela tirolske dežele, imenovanega Trentin. Izstopili so iz tirolskega dež. zbora in vladi se vzlic vsemu prizadevanju še do danes ni posrečilo, pridobi Italijane, da bi se vanj vrnili. Ponujala jim je že raznih koncesij, a vse zaman. Italijani zahtevajo za svoj del dežele popolno avtonomijo, svoj poseben deželni zbor, torej popolno ločitev od Tirolske, česar vlada že zategatelj ne more dovoliti, ker meji Trentin ob Italijo in ker so tirolski Italijani precej iredentistično nadahnjeni. Dasi je v zadnjem času postala deželna avtonomija geslo, katero se največkrat ponavlja in na katero so prisegli tudi slovenski drž. poslanci, kar se nam ne zdi ravno modro, je vlada vendar zopet pričela pogajati se z Italijani radi avtonomije Trentina. Ponuja jim neko omejeno avtonomijo, prav toliko, da bi koroški in štajerski Slovenci bili jako zadovoljni, ko bi vlada njim ponudila tako avtonomijo, a Italijani odgovarjajo vse jedno: non possumus.

Hrvatska. — Madjari pritiskajo in preganjajo zdaj Hrvate na vse mogoče načine. Duhovnike tirajo v zapor, rodoljube obsojajo v ječo, časopise konfiskujejo, urednike kaznujejo, a vzlic temu niso razmere tako žalostne, kakor prej. To pa zategatelj, ker sta se rodoljubni stranki zjedini. Postopali sta pri volitvah skupno in dosegli lepih uspehov. Ta skupnost se po volitvah ni razdrla. Poslanci obeh strank so sklenili, na-

praviti v dež. zboru skupen klub, kar je velicega pomena. Posebno veselo je, da so jeli Hrvatje in Srbi približevati drug drugemu. Staro njih nasprotstvo se je ublažilo, jeli so spoznavati skupnega sovražnika in po tem se ravnaajo. Prvi uspeh približevanja je, da so narodni Srbi zmagali pri volitvi poslancev v cerkveni zastop, kateri upravlja ogromno cerkveno in šolsko premoženje Srbov, in v katerem so doslej gospodarili Madjaroni.

Francija in Rusija. — Republikanski predsednik Faure obišče ruskega carja v Petrogradu v dneh od 23. do 26. avgusta. Francija je to že oficijelno naznanila ruskemu carju. Ta je na to naznanilo naslednje odgovoril predsedniku Faureu: „Moja čutila za Francijo in za Vas so tako dobra znana, da ne morete ni jeden trenotek dvomiti, s kakim navdušenjem Vas sprejme Rusija.“ — Poslanska zbornica je odobrila načrt zakona, po katerem se dovoljuje 500 000 frankov kredita za potovanje predsednika v Rusijo. Na sestanek francoskega in ruskega vladarja je obrnjeno vse politično zanimanje. Sešla se bota dva prijatelja vladarja, nositelja miru in vojske.

Grška. — Protivladarsko revolucionarno gibanje v Grški je pojenjalo. Javna oblast ima pri tem največ zaslug. Gledala je protidinastičnim časopisom kaj strogo na prste in diktirala jim občutne kazni. Listi so počasi onemogli in nehali izhajati. V javnem življenju se je takoj pokazal preobrat. Sedaj, ko je nehal izhajati zadnji protivladarski list, se je revolucijski duh popolnoma polegel in prebivalstvo je zopet mirno.

Turčija in Grška. — Minoli teden so se že raznesla poročila, da so mirovna pogajanja mej Turčijo in Grško dokončana. Sedaj se to prerekava in javlja, da pogajanja še niso dovršena. Glavna ovira je Turčija. Ta se ne more zadovoljiti s predlogi velevladij. Pred vsem pa pritiska na sultana mohamedanski fanatizem Turkov, da se ne more kar udati. Ruski car je zopet opozoril sultana, da naj odjenja od svojih zahtev. Vkljub temu se Turčija neče udati. Tudi zastopniki velesil groze Turčiji z represalijami, če ne odjenja. Reči se mora, da se Turčija dobro drži, a o tem ni misliti, da bi kaj dosegla; velesile vendar ne bodo premenile svojih predlogov na ljubo Turčiji.

Kuba. — Kedaj so že Španci poročali, da bo skoro udušena ustaja na Kubi! Ravno sedaj se pa zopet poroča, da se španski vojski slaba godi. Ko bi bil španski poveljnik Weyler vojake uporabljal samo za pomirjenje upornikov, bi bili danes drugačni uspehi, pa Weyler je vojaštvo izkoriščal tudi v svoje sebične namene. Zato se morejo ustaši tako dolgo vzdržati. Ti nadaljujejo še dalje boj in španski vojski nagajajo, kar najbolj morejo, prepričani, da čim dalje trpi vojska, tim bolje je to za nje. Boj ustašev za odvisnost mora se zvati vztrajen. Seveda, Španija tudi ne odjenja in ministerski predsednik Canovas se je izjavil pred kratkim, da se bo na jesen zopet odposlalo 20.000 mož vojaštva na Kubo. Namesto, da bi dali otoku samoupravo, kakor mu gre, pošiljajo vojake in denar tja, ne meneč se za to, da čedalje bolj tirajo že sicer oslabiljeno Španijo v popolni finančni propad.

Indija. — Ob praznovanju 60letnice vladanja angleške kraljice, oglašili so se tudi prebivalci Vzhodne Indije, ki povdarjajo svojo nezadovoljnost z angleškim gospodstvom. Izšla je brošura, v kateri se pritožuje tri milijone stiskanih prebivalcev nad angleško nasilnostjo. Prebivalci povdarjajo, da ne morejo prenesti, da bi jih Anglija še nadalje tako kruto izmzgavala. Pripravljeni so na odločen odpor, četudi vedo, da se jim je bati angleških topov in pušk, upajo pa, da bo tri milijone za pravico obstanka se borečih prebivalcev tudi temu kos. Angleški vladi dela to vrvenje in gibanje v Indiji velike preglavice. Nekaj bo morala storiti, da pomiri prebivalce.